

Rektor
Göteborgs universitet

Juridiska avdelningen
Marie Stern Wärn

BESLUT

2002-04-24
Reg.nr 31-321-02

Antagning till specialpedagogisk utbildning vid Göteborgs universitet

Bakgrund

Högskoleverket har i ett beslut den 17 december 2001 (reg. nr 31-2059-01) kritiserat Lärarhögskolan i Stockholm med anledning av att högskolan har tillämnat s.k. behovsantagning till specialpedagogisk utbildning. I ärendet framkom att Lärarhögskolan i Stockholm beslutat om antagning till den aktuella utbildningen, men att urvalet inte gjorts av högskolan. I stället lät Lärarhögskolan de kommuner och landsting m.fl. som anmält behov av utbildningsplatser välja ut de som skulle antas till utbildningen. Detta förfarande, konstaterade Högskoleverket, strider mot högskolelagens och högskoleförordningens bestämmelser. Lärarhögskolan har genom beslut den 10 januari 2002 ändrat föreskrifterna för urval till specialpedagogiskt program. Beslutet innebär att behovsantagningen slopas fr.o.m. antagningen till höstterminen 2002. Lärarhögskolan har till Högskoleverket uppgivit att de, i samråd med övriga högskolor som ger specialpedagogiskt program, till regeringen avser inkomma med önskemål om sådan ändring av högskoleförordningen att den möjliggör för högskolan att åter tillämpa behovsantagning. Högskoleverket konstaterade i beslut den 29 januari 2002 att Lärarhögskolan i Stockholm vidtagit tillfredsställande åtgärder med anledning av verkets ställningstagande.

Med anledning av beslutet den 17 december 2001 anmodade Högskoleverket de högskolor som har examensrätt för specialpedagogexamen att till verket inkomma med en redogörelse för de urvals- och antagningsbestämmelser som högskolan tillämpar vid antagning till specialpedagogisk utbildning. Om högskolan tillämpade urvalsregler motsvarande Lärarhögskolans, önskade Högskoleverket besked om vilka åtgärder högskolan avsåg att vidta med anledning av verkets ställningstagande.

Utredning

Göteborgs universitets yttrande

Med anledning av anmodan har Göteborgs universitet i ett yttrande till Högskoleverket anfört bl.a. följande.

Rektor hänvisar till den beskrivning som finns i bilagt yttrande från Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning och framför att det är universitetets uppfattning att universitetet gör antagningen till utbildningen och att det underlag som begärs in från kommuner med flera utgör underlag för antagning med särskilda skäl, som högskoleförordningen tillåter.

Av bilaga 1 till Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildnings yttrande framgår bl.a. följande.

Göteborgs universitet har såväl före som efter 1992 tillämpat följande tillvägagångssätt vid antagning av studenter till den specialpedagogiska påbyggnadsutbildningen.

Huvudmannen (oftast en kommun) har till Göteborgs universitet anmält behov av utbildningsplatser genom att anmäla sökande. Anmälan har motiverats skriftligt och om mer än en sökande anmälts har de varit inbördes prioriterade. Vid antagningsbesluten har utöver huvudmannens motiveringar även hänsyn tagits till tidigare tilldelade utbildningsplatser och befolkningsunderlag.

Under de senaste åren har kommunerna i inofficiella, oftast länsvisa, samarbetsorgan ("Kommunförbund") gjort inbördes prioriteringar, vilka i hög grad påverkat universitetets antagningsbeslut. Göteborgs universitet har därefter kontrollerat om den anmälda uppfyllt den grundläggande behörigheten för högskolestudier samt övriga lokalt beslutade behörighetskrav. Göteborgs universitet anser att tillvägagångssättet motsvarar intentionerna i riksdagens beslut.

Utöver behovsantagning antas 20 % av studenterna till det specialpedagogiska programmet genom den s.k. fria kvoten. Göteborgs universitet har dock uppfattat att Högskoleverkets anmodan om redogörelse ej omfattar den delen.

Om Högskoleverket finner att Göteborgs universitets antagnings- och urvalsregler strider mot högskolelagen och högskoleförordningens bestämmelser, avser Göteborgs universitet att hos regeringen begära att motsvarande bestämmelser som gällde före den 1 juli 1992 införs, så att intentionerna i riksdagens beslut kan följas.

Kursinformation från webbplats

Av kursinformation som Högskoleverket har inhämtat från Enheten för specialpedagogiks webbplats den 20 mars 2002 framgår bl.a. följande.

/.../Behovsantagningen bygger på att respektive verksamhet beskriver verksamhetens behov av fördjupad specialpedagogisk kompetens och motiven för dessa. Detta utgör utgångspunkt för antagning.

Vid antagningen *analyseras* beskrivna kompetensbehoven. Efter en första *utgallring* kan *samtal per telefon* med berörd verksamhetschef genomföras för att ge ytterligare underlag inför *antagningsbeslut*. Behovsantagningen sker i vissa fall i samverkan med berörda kommunförbund.

Behovsantagningen skall ge möjligheter till *samverkan* mellan den studerandes hemkommun/ tjänstgöringsställe och högskolan under studietiden. Den studerande genomför delar av sin utbildning på eget tjänstgöringsställe. Det kan t ex gälla förankringsarbeten, tillämpningsuppgifter och fältstudier. Parallellt med utbildningen kommer verksamhetsledare att inbjudas till

seminariedagar. Detta innebär att verksamheten/skolan är i ett specialpedagogiskt utvecklingsarbete genom den student som blivit behovsantagen./.../

Högskoleverkets bedömning

Göteborgs universitet anordnar ett specialpedagogiskt program som är en utbildning som inte vänder sig till nybörjare. Universitetet har beslutat om urvalsregler för utbildningen. Dessa innebär att urval sker på två sätt, genom s.k. behovsantagning eller genom "fri kvot". I det senare fallet sker urvalet efter ansökan av enskild. Behovsantagningen går till så att kommuner, stadsdelar eller friskolor söker genom att beskriva vilket behov de har av specialpedagogisk utbildning. Om fler än en sökande från verksamheten anmäls rangordnar anmälaren de anmälda. Efter analys, gallring och i vissa fall samverkan med berörda kommunförbund, fattar Göteborgs universitet beslut om antagning.

Det specialpedagogiska programmet utgör grundläggande högskoleutbildning. Av 4 kap. 1 § högskolelagen (1992:1434) framgår att högskolorna, så långt det är möjligt med hänsyn till kvalitetskraven, skall ta emot de sökande som uppfyller behörighetskraven för utbildningen. Av 3 § samma kapitel framgår att urval skall göras bland de sökande till en utbildning om inte alla behöriga sökande kan tas emot. Enligt 7 kap. 19 § första stycket högskoleförordningen (1993:100) avgörs frågor om antagning av högskolan. Någon annan än högskolan får inte göra urval till grundläggande högskoleutbildning och det är högskolan som beslutar om antagning.

I förevarande fall beslutar Göteborgs universitet om antagning, men urvalet görs inte av universitetet. I stället låter universitetet de kommuner m.fl. som anmält behov av utbildningsplatser välja ut de som skall antas till utbildningen. Detta förfarande strider mot högskolelagens och högskoleförordningens bestämmelser.

Högskoleverket har anmodat samtliga lärosäten som har examensrätt för specialpedagogexamen att redogöra för sina antagningsregler till specialpedagogisk utbildning. Av de lärosäten som liksom Lärarhögskolan har tillämpat ett antagningsförfarande som strider mot vad Högskoleverket uttalat har alla utom Göteborgs universitetet förklarat att man inte längre kommer att tillämpa ett sådant förfarande. Högskoleverket anmodar därför Göteborgs universitet att senast den 31 maj 2002 redovisa vilka åtgärder universitetet har vidtagit med anledning av verkets ställningstagande.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern efter föredragning av verksjuristen Marie Stern Wärn i närvaro av kanslichefen Lennart Ståhle, chefsjuristen Annica Lindblom och verksjuristen Christian Sjöstrand.

Sigbrit Franke

Marie Stern Wärn